

Dokument nr. 8:59

(2005-2006)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Torbjørn Andersen og Tord Lien

Forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Torbjørn Andersen og Tord Lien om en energipolitisk handlingsplan

Til Stortinget

BAKGRUNN

Norge er en av verdens fremste energinasjoner. I europeisk sammenheng fremstår Norge som en internasjonal stormakt. Total energiproduksjon i Norge er nesten 3 000 TWH, hvor hovedvekten er olje- og gassutvinning på henholdsvis ca. 1 650 og 950 TWH. Vannkraften tilsvarer ca. 120 TWH. Av denne energimengden bruker Norge bare ca. 10 pst. selv, resten eksporteres. Ressursmessig står Norge for ca. 30 pst. av vannkraften, 45 pst. av naturgassen og 75 pst. av oljereservene i Vest-Europa.

Energiressursene har gitt Norge stor verdiskaping, sysselsetting og velstand. I tillegg har vi utviklet næringsklynger innen petroleumssektoren, og vannkraft som er blant de ledende i verden på teknologi og FoU. Norsk industri har benyttet trygg, miljøvennlig og rimelig tilgang på strøm til å utvikle en stor og slagkraftig prosessindustri, som foredler miljøvennlig vannkraft til varer som omsettes på verdensmarkedet. Mye vannkraft har gitt lave strømpriser og høy forsyningssikkerhet til husholdninger.

De siste 10-15 årene har situasjonen endret seg betydelig. Mens Norge har fortsatt den positive utviklingen som en internasjonal energieksporthør, så blir den innenlandske strømforsyningen stadig mer presset. De siste 10-15 årene har kraftforbruket økt ca. 4 ganger mer enn utbyggingen av ny kraftproduksjon. Fra å være et land med overskudd av elektrisk kraft, har Norge i dag et underskudd i innenlandsk kraftforsyning.

Denne situasjonen har ikke skapt noen kraftkrise foreløpig pga. muligheten til å utveksle strøm med utlandet, men usikkerheten øker stadig. Den norske vannkraften står for ca. 99 pst. av kraftproduksjonen i Norge. Den er miljøvennlig og effektiv, men variasjonen i nedbør skaper store utfordringer for Statnett SF og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). I det siste tiåret har kraftproduksjonen variert fra under 100 TWH til over 140 TWH i en 12-månedersperiode. Dette skaper uforutsigbarhet og sårbarhet, og utsetter husholdninger og næringslivet for uholdbare situasjoner både prismessig, og ut fra forsyningssikkerhet. "Krisevinteren" 2002/2003 var et godt eksempel på den situasjonen som kan oppstå over en lengre periode når nedbøren svikter i forhold til forventningene, og vannmagasinene plutselig tømmes raskere enn antatt.

Det har ikke manglet på advarsler om den negative utviklingen på kraftbalansen. Både Statnett SF og NVE har en rekke ganger de siste årene uttrykt bekymring over situasjonen. Likevel har stortingsflertallet unnlatt å ta nødvendige grep som kan sikre en bedre balanse mellom kraftproduksjon og -forbruk. Det har riktignok vært en rekke ønsker om støtteordninger for ulike ENØK-tiltak, men utfordringen har vært at disse tiltakene ikke gir tilstrekkelig volum og til en akseptabel pris. Samtidig har det manglet en overordnet plan for kraftforsyningen. Stortinget har derfor ikke trengt å forholde seg til realismen i energipolitikken i form av tidshorisonter for endringer i forbruk og produksjon, kostnader og teknologiske muligheter.

I Stortinget har Fremskrittspartiet en rekke ganger fremmet forslag om tiltaksplan for bygging av gasskraftverk, økt vannkraftproduksjon og virkemidler for å styrke kraftforsyningen. I perioden 2002-2003 fremmet Fremskrittspartiet et 30-talls store og små forslag for å bedre energibalansen, deriblant Dokument nr. 8:69 (2002-2003), Dokument nr. 8:70

(2002-2003), og Dokument nr. 8:71 (2002-2003). I Innst. S. nr. 159 (2003-2004) om utbygging av Ormen Lange-feltet var Fremskrittspartiet det eneste partiet som omtalte den vanskelige kraftsituasjonen i regionen, med tanke på at man måtte bygge ut mer kraft for å møte økningen i kraftforbruket. Sosialistisk Venstreparti omtalte kraftsituasjonen meget kort, med en underliggende bekymring for at det kunne bli bygget gasskraftverk i regionen. De øvrige partier nevnte ikke kraftsituasjonen. Det illustrerer mye av energipolitikken som har vært ført. Man har, eller i alle fall burde ha visst om den negative utviklingen, men manglende politisk handlekraft har medført at nødvendige tiltak ikke har blitt gjennomført.

I stedet for å fremskynde kraftutbygging har kraftprosjekter blitt redusert eller stoppet. Et nylig eksempel på det er Sauda-utbyggingen, som kunne gitt over 1 TWH miljøvennlig, fornybar kraft. Stortinget vedtok å halvere prosjektet, mot Fremskrittspartiets stemmer. Den rødgrønne regjeringen skal verne Vefsna, slik at prosjektet "Muligheter Helgeland" blir skrinlagt. Prosjektet ville gitt 1,5 TWH ny miljøvennlig og fornybar kraft, uten særlige naturinngrep, og har vært ønsket i lokalsamfunnene.

Enkelte partier har påstått at man ikke har virkemidler til å fremskynde vannkraft, småkraft eller gasskraftprosjekter. Det er et uholdbart argument, all den tid man har sjenerøse støtteordninger for vindkraftprosjekter. Dette er vel og bra for vindkraft, men langt ifra god nok energipolitikk til å redde kraftsituasjonen i Norge.

Midt-Norge blir første region som opplever direkte konsekvenser av en passiv energipolitikk. I løpet av de neste få årene ferdigstilles tre industrieventyr. Ormen Lange, Hydro Sunndal og Hustadmarmor i Fræna er industriprosjekter som alle gleder seg over. Samtidig vil de medføre en kraftig økning i kraftforbruket i regionen. Midt-Norge vil i løpet av få år ha en underdekning i kraftbalansen på 9 TWH i et normalår. Av dette kan de dekke inn ca. 5 TWH dersom de "importerer" strøm fra omkringliggende regioner 24 timer i døgnet, 365 dager i året. Da mangler det likevel 4 TWH. Dersom regionen i tillegg blir offer for et tørrår, stiger underskuddet med ytterligere 3 TWH. Både Statnett SF og NVE har følgelig varslet kraftkrise i regionen fra 2008/2009. Innbyggerne kan frykte en strømpris som ligger opptil 4 ganger landsgjennomsnittet. Det er selvsagt uakseptabelt, men likevel en nødvendig konsekvens for å begrense forbruket tilstrekkelig til at det er balanse mellom tilbud og etterspørsel. Alternativet til høye priser er at myndighetene foretar kontrollert utkobling av områder og næringsliv.

Dette til tross, Regjeringen har ingen konkrete tiltak som kan utbedre situasjonen. De gasskraftprosjektene som dukker opp, møter krav om CO₂-rensing fra dag 1. Et slikt krav vil i alle fall ikke fremskynde bygging av gasskraftverk. Småkraft-, bio-

energi- og vindkraftprosjekt legges på is etter at ordningen med grønne sertifikater ble skrinlagt. Bruk av naturgass i husholdningene og næringslivet blir vurdert avgiftsbelagt. Regjeringen har ingen tiltak for å fremskynde gassrør til Skogn, og unnlater også å ta myndighetsansvar for gassinfrastruktur til Grenland.

Det er jo helt unødvendig at Norge skal rammes av en kraftkrise. Vi eksporterer bortimot 99 pst. av norsk naturgass til utlandet. Vi har derfor tilgang til råstoff for gasskraftverk, og vi har kunnskap til å bygge gasskraftverk med de samme miljøkrav som i Europa. Vi har fortsatt betydelig kompetanse på vannkraft, men den forvitrer dessverre litt etter litt, etter manglende innsats på området over flere år. Potensialet i småkraft er på ca. 24 TWH, mens man kan få 10 TWH gjennom utvidelse og opprusting av eksisterende vannkraftverk. Det er stort potensial for vindkraft. Stortingets målsetting om 3 TWH vindkraft kan derimot nås med de prosjekter som allerede er konsesjonsbehandlet og klare til å bygges ut. Også innen bioenergi, solceller, bølgekraft og ENØK-tiltak som lavenergihus, finnes det et stort potensial spesielt på lang sikt. Norge har derfor alle forutsetninger for å ha en sikker kraftforsyning til husholdninger og industri, og til relativt rimelige og forutsigbare priser. Men det fordrer at myndighetene har gode rammevilkår som legger til rette for økt kraftproduksjon. Derfor er det på høy tid at Norge får en energipolitisk handlingsplan som kan anskueliggjøre kort- og langsiktig kraftbehov og produksjonspotensial. Vi må bort fra en kortsiktig politikk hvor drømmen om morgendagens teknologier gjør at man ikke bygger ut kraftproduksjon med dagens teknologier. Man skal selvsagt være offensive om fremtidige teknologier, men man må samtidig akseptere at dagens kraftbehov møtes med dagens teknologier. Det har stortingsflertallet ikke vært villig til de siste 10 årene, og resultatet av en slik politikk opplever vi nå i Midt-Norge.

Norsk energipolitikk ser ut til å være preget av en miljøtanke hvor den beste miljøpolitikk er ikke å bygge ut kraftproduksjonen. Men så lenge man forbruker strøm i Norge, så må denne strømmen også produseres. Da er alternativene å produsere den i Norge eller produsere den i utlandet. Det er ingen grunn til å tro at utenlandsk produsert strøm er mer miljøvennlig enn norsk vann-, vind- og gasskraft.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen fremme en energipolitisk handlingsplan som sikrer kraftforsyningen på kort og lang sikt i alle deler av Norge.